

2. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999. № 551-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/551-14>

3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

4. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-33>

ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОСУДДЯ ПРАВОВИМИ НОРМАМИ

Загороднюк С. О.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

Подобний О. О.

*доктор юридичних наук, професор,
завідуючий кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Міжнародний університет
м. Одеса, Україна*

Для успішної розбудови правової держави значна роль надається забезпеченню належної поваги до Закону, законних прав людини, органів, що здійснюють ті чи інші заходи для підтримання режиму законності та правопорядку, центральне місце серед яких займають органи, які забезпечують правосуддя.

Правосуддя – одна з форм державної діяльності, що полягає у розгляді та вирішенні судами загальної юрисдикції, а також арбітражними судами справ у порядку цивільного, кримінального, адміністративного та арбітражного судочинства. У здійсненні правосуддя, крім суду, приймають участь й такі правоохоронні органи як органи прокуратури, дізнання та слідства, а також установи, які виконують обвинувальні вироки, рішення та інші судові акти.

Роль, місце, принципи і діяльність правосуддя закріплені у розділі VIII Конституції України [1]; Загальної декларації прав людини, схваленій

Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р.; [2] Конвенції про захист прав людини та основних свобод, схваленої 4 листопада 1950 у Римі, яка в Україні набрала чинності 11 вересня 1997 року; [3] Основних принципах незалежності судових органів, схвалених резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 13 грудня 1985 р.; [4] у Законі України «Про судоустрій та статус суддів» від 07 липня 2010 р. [5] та інших нормативно-правових актах.

Згідно з Конституцією, в Україні діє принцип розподілу державної влади на три незалежні гілки: законодавчу, виконавчу і судову. Судова влада здійснюється у відповідності з конституційним, цивільним, арбітражним, кримінальним та адміністративним судочинством. Відповідно до ст. 118 Конституції, правосуддя в Україні здійснюється судом [1].

Система правосуддя складається саме із системи державних органів та службових осіб, які є складовою системи правосуддя як державного утворення. Саме на них покладений обов'язок, закріплений статтею 19 Конституції України, діяти в межах та у спосіб, передбачених чинним законодавством [1].

Органи правосуддя покликані охороняти права і свободи людини і громадянина, власне конституційний лад України. Втручання в їх діяльність, в якій би то не було формі, завдає значної шкоди протидії злочинності, тому законодавче регулювання кримінальної відповідальності за посягання на нормальну діяльність суду, органів прокуратури, попереднього слідства щодо відправлення правосуддя, набуває особливого значення.

Об'єкт кримінально-правової охорони обумовлений сутністю і колом суспільних відносин, що складаються в сфері правосуддя. Вони генетично пов'язані між собою і в цілому утворюють систему необхідних умов здійснення судочинства, реалізації судових актів. Остання обставина, не відображаючи сутність самого правосуддя, знаходиться в сфері його інтересів [6, с. 270].

Кримінальне право забезпечує різні аспекти діяльності судів. Так, під кримінально-правову охорону взяті конституційні принципи відправлення правосуддя, зокрема такі з них, як самостійність судів, незалежність і недоторканність суддів та ін. Метою ряду норм виступають гарантії отримання достовірних доказів. Окремі норми призначені для захисту осіб, які співпрацюють з правосуддям, оскільки ефективність судочинства залежить від належного виконання суб'єктами судового процесу їхніх процесуальних функцій.

Кримінально-правова охорона діяльності органів правосуддя здійснюється шляхом криміналізації діянь, вчинених особами, які відправляють правосуддя.

Кримінальними правопорушеннями проти правосуддя є протиправні посягання на правильну, нормальну діяльність органів попереднього слідства, дізнання щодо всебічного, повного і об'єктивного розслідування

злочинів; судових органів – зі справедливого вирішення кримінальних проваджень; кримінально-виконавчих органів – щодо належного виконання обвинувальних судових вироків.

Існує єдина думка про те, що принципи і відносини, що забезпечують діяльність системи правосуддя та осіб, які здійснюють правосуддя, мають бути захищені нормами кримінального закону; саме вони забезпечують захист правосуддя від кримінально протиправних посягань. Забезпечуючи захист єдиного об'єкта – інтересів правосуддя, ці норми складають самостійні групи, які визнані елементами системи кримінальних правопорушень проти правосуддя, мають власне функціональне призначення – кримінально-правову гарантію дотримання законності на всіх процесуальних стадіях, незалежно від форми здійснення правосуддя, охорону прав і свобод людини і громадянина, захист суспільства і держави.

Система правових норм, при захисті суспільних відносин у сфері правосуддя, здійснює функцію захисту суспільства та держави і врегульовує життєдіяльність суспільства в цілому та окремих його членів. Ця функція норм кримінального законодавства має бути «захистом захисту» – зумовлює найважливішу їх суспільну значущість та особливе місце в системі кримінального законодавства. [7, с. 29] З цієї значущості випливає актуальність удосконалення застосування цих норм на сучасному етапі розвитку держави.

Правосуддя, будучи юридичною формою розв'язання соціальних конфліктів, само вимагає правового захисту. Одним із засобів його охорони виступають кримінально-правові норми. Вони утворюють механізм кримінально-правового забезпечення здійснення правосуддя, яке має системні ознаки.

Дієвість кримінально-правових засобів захисту правосуддя багато в чому залежить від того, наскільки чітко визначені законодавцем підстави та умови їхнього застосування, [8, с. 262] тому є необхідним наукове осмислення правосуддя як об'єкта кримінально-правової охорони, проблем класифікації та кваліфікації вказаних протиправних діянь.

Нормами розділу XVIII «Кримінальні правопорушення проти правосуддя» КК України [9] охороняється діяльність не тільки судів, але й вищевказаних органів, без діяльності яких виконання судом функції правосуддя було б неможливим; при цьому перелічені органи, створюючи частину органів державної влади, виконують й інші функції, а саме: управлінські, господарські, організаційні та інші. Кримінальний закон охороняє не всі види діяльності цих органів: лише їх специфічна діяльність при вирішенні завдань правосуддя щодо виявлення, викриття і покарання винних у вчиненні кримінальних правопорушень, виконання обвинувальних вироків знаходиться під охороною кримінально-правових норм, які передбачають кримінальні правопорушення проти правосуддя.

Система правосуддя забезпечує життя і діяльність суспільства та держави, всебічно захищає права та свободи всіх його членів. Ця система сама по собі не має соціальної цінності, цінність має лише виконання нею своїх функцій. Сукупність функцій системи правосуддя, яка охороняється законодавством, є по суті родовим об'єктом кримінальних правопорушень, перелік яких надано у статтях розділу XXVIII Особливої частини Кримінального кодексу України [9].

Висновки. Право на справедливе та незалежне правосуддя є одним з найцінніших надбань суспільства. Довіра й повага до судової влади з боку суспільства є гарантією ефективної діяльності судової системи. Члени суспільства розглядають діяльність суддів як складову довіри до суду, а значить й до держави. Одним із засобів збереження такої довіри є правова, зокрема кримінально-правова, охорона правосуддя, при здійсненні якої необхідно дотримуватися принципу незалежності суддів з метою їхнього захисту від необґрунтованого переслідування.

У структурі офіційно зареєстрованої злочинності, посягання проти правосуддя займають незначне місце і, хоча їхня частка в загальній кількості злочинів становить не більше 1%, але доцільність їх дослідження залишається дотепер у зв'язку з достатньо високою їхньою латентністю та підвищеною суспільною небезпекою.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України. 1996. №30 Ст. 141. Із наступними змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. Загальна декларація прав людини: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 01.05.2026).
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнар. документ Ради Європи від 04 листоп. 1950 р.: ратифіковано Законом України від 17 лип. 1997 р. № 475/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 01.05.2026).
4. Основні принципи незалежності судових органів: схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листоп. та 13 груд. 1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201 (дата звернення: 01.05.2026).
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 01.05.2026).
6. Мартіросян А. Г. Проблеми визначення поняття правосуддя як родового об'єкту злочинів, передбачених ст.ст. 376–379 КК України. *Часопис Київського ун-ту*. 2009. № 1. С. 268–274.

7. Воронцов А. В. Актуальні питання щодо визначення родового об'єкта злочинів проти правосуддя. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2008. №1. С. 28–32.

8. Мірошніченко С. Базові принципи і стратегічні напрями державної політики протидії злочинам проти правосуддя. *Право України*. 2012. № 8. С. 261–270.

9. Кримінальний кодекс України, прийнятий сьомою сесією Верховної Ради України 5 квітня 2001 р. //Відомості Верховної Ради. 2001. № 25–26. Ст. 131. Із наступними змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-34>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМОК ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Крилова Д. В.

студентка 2 курсу

факультету права та економіки

Міжнародний університет

*Науковий керівник: **Рудой К. М.***

доктор юридичних наук,

професор кафедри адміністративного права і процесу

Одеський державний університет внутрішніх справ

м. Одеса, Україна

Економічна безпека України є ключовою умовою реалізації національних економічних інтересів і здатності держави протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам, забезпечуючи стабільність і відтворення економіки. Вона тісно пов'язана з рівнем громадської безпеки, обороноздатності та загальною життєздатністю держави.

Агресія проти України зумовила необхідність термінового перегляду стратегічних підходів до безпеки як на національному, так і на європейському рівнях. У цих умовах особливого значення набувають невідкладні заходи щодо зміцнення економічної, енергетичної та інформаційної безпеки. Економічна безпека є комплексною характеристикою стану економіки, що охоплює макроекономічну, інвестиційну, інноваційну, фінансову, соціальну, зовнішньоторговельну,